

Klimat- och näringslivsdepartementet
Sekretariatet för EU och internationella frågor,
Klimat och miljö

Rådets möte (miljöministrarna) den 17 december 2024

Kommitterad dagordning

1. Godkännande av dagordningen
2. A-punkter
3. Förslag till förordning om att förhindra spill av plastpellets för att minska utsläpp av mikroplast

Vilken typ av behandling förväntas i rådet:

Allmän riktlinje

Ansvarigt statsråd:

Romina Pourmokthari

Förslagets innehåll:

Miljörådet förväntas anta en allmän riktlinje inför trepartssamtal med EP och Kommissionen. En policydiskussion om förslaget hölls på miljörådet i mars i år och en lägesrapport avgavs som en övrig punkt på miljörådet i juni.

Förslaget till förordning presenterades av kommissionen den 16 oktober 2023 och har sin utgångspunkt i EU:s plaststrategi. I EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi åtog sig kommissionen att hantera både avsiktlig användning av mikroplaster i produkter och oavsiktliga utsläpp av mikroplaster i miljön. I EU:s handlingsplan för nollutsläpp (Zero Pollution Action Plan) anges att

utsläppen till miljön ska minska med 30% till 2030. Spill av plastpellets är den tredje största källan av oavsiktliga utsläpp av mikroplast till miljön. Andra källor är bl.a. färg, däck och textil.

Dagens pelletshantering leder till spill i alla delar av värdekedjan, från produktion och processande till transport och avfallshantering. Uppskattningsvis uppgår de årliga utsläppen av plastpellets till motsvarande mellan 2100 och 7300 lastbilar fulla med pellets.

Föreslagna bestämmelser är baserade på befintlig bästa hanteringspraxis från branschens egna frivilliga program. Havstransporter var inte inkluderade i kommissionens ursprungliga förslag, men har införts efteråt till följd bl.a. av en större incident utanför Spaniens kust i slutet av 2023 där stora mängder pellets skapade stora föroreningar i havet och längs kusten. Inkluderandet av havstransporter har varit den mest diskuterade frågan under rådsförhandlingarna. Åtgärderna för havstransporter är i linje med IMO:s rekommendation på området.

Vissa ytterligare justeringar av förslaget har gjorts under behandlingen i rådet. Bland annat omfattar kraven nu fler företag som behöver ta fram riskhanteringsplaner och följa upp dessa. Samtidigt har möjligheten till undantag från krav på certifiering breddats; utöver EMAS-certifierade företag omfattar undantagen från kraven på certifiering också företag med andra miljöledningssystem samt företag som fått motsvarande nationella tillstånd. För att sträva efter likabehandling ställs nu motsvarande krav både på transportörer i EU och transportörer utanför EU. Transportörer från land utanför EU behöver utse en representant i EU som ansvarar för efterlevnaden. Påföljdsbestämmelserna har anpassats till reglerna i industriutsläppsdirektivet. En översynsklausul har lagts till för att utvärdera förordningens effektivitet och om olika delar behöver justeras.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen avser stödja antagandet av den allmänna riktlinjen.

Regeringen anser att förordningen är ett viktigt medel för att nå målet om en minskning av mikroplastutsläpp med 30% till 2030 i EU:s handlingsplan för nollutsläpp. Regeringen anser att förslaget har förbättrats under rådsförhandlingen och kan stödja en allmän riktlinje. Inga utestående knäckfrågor återstår för Sverige.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

Information i miljö- och jordbruksutskottet har getts den 21 mars 2024. Samråd med EU-nämnden har hållits den 22 mars 2024.

Fortsatt behandling av ärendet:

Europaparlamentet antog sin position om förordningen 23 april 2024. Om en allmän inriktning antas vid miljörådet 17 december kan trepartssamtal inledas under våren.

Faktapromemoria:

2023/24:FPM17

4. Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om cirkularitetskrav för fordonskonstruktion och hantering av uttjänta fordon, om ändring av förordningarna (EU) 2018/858 och 2019/1020 och om upphävande av direktiven 2000/53/EG och 2005/64/EG

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Riktlinjedebatt

Ansvarigt statsråd: Romina Pourmokhtari

Förslagets innehåll: Den 13 juli 2023 presenterade Kommissionen ett förslag om förordning om cirkulära krav för konstruktion av fordon och hanteringen av uttjänta fordon. Förslaget är en del av EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi och den nya industristrategin för Europa som lägger ut färdplanen för den europeiska industrin att uppfylla målen för EU:s gröna giv. Syftet med förslaget är att underlätta övergången till en mer cirkulär fordonsindustri, från design av nya fordon till hantering av uttjänta fordon.

Förslaget fastställer krav på cirkularitet gällande konstruktion och tillverkning av fordon när det gäller återanvändbarhet, återvinning och återvinningsbarhet samt användning av återvunnet material. Det ska verifieras vid typgodkännande av fordon samt vid informations- och märkningskrav på delar, komponenter och material i fordon, bl.a. via ett s.k. cirkulärt fordonspass. Förslaget innehåller även krav på utökat producentansvar, insamling och behandling av uttjänta fordon samt export av begagnade fordon från EU till tredjeland.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen står bakom den svenska ståndpunkten i FaktaPM 2022/23:FPM133, i vilken regeringen välkomnar en förordning som bidrar till att nå ett mer resurseffektivt, fossilfritt och självförsörjande EU där fordon är återanvändbara i högre grad, där uttjänta fordon ingår i giftfria, högkvalitativa kretslopp och där avfallet minimeras.

För att främja en inre marknad för återvunnet och giftfritt material vill regeringen verka för att ambitionen om andelen av återvunnet material i nya fordon bör vara hög. Regeringen ser behov av att tydliggöra hur förekomsten av potentiellt skadliga ämnen i fordon ska minimeras samt hur krav på information om dessa ämnen bör regleras.

Regeringen ska fortsätta verka för att lagstiftningen fortsätter att värna om det rörliga kulturarvet i Sverige och att det ska vara en nationell bedömning om vad som avses med fordon av särskilt kulturellt intresse.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Överläggning har hållits i miljö- och jordbruksutskottet den 23 september 2023. Information har getts i miljö- och jordbruksutskottet den 13 juni 2024. Samråd med EU-nämnden har hållits den 14 juni 2024.

Fortsatt behandling av ärendet: Fortsatt förhandling av förslaget till förordning om uttjänta fordon kommer att ske i rådsarbetsgruppen för miljö, WPE, under kommande ordförandeskap. Osäkert när allmän inriktning kan antas.

Faktapromemoria: 2022/23:FPM133

5. Kommissionens meddelande om EU:s klimatmål till 2040

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Riktlinjedebatt.

Ansvarigt statsråd: Romina Pourmokhtari.

Förslagets innehåll: Den 6 februari 2024 publicerade kommissionen ett meddelande om ett europeiskt klimatmål för 2040. Kommissionen har utifrån en konsekvensanalys rekommenderat ett mål om 90 procent nettominusning av utsläppen till 2040 jämfört med 1990. Enligt kommissionen öppnar meddelandet för en politisk debatt om vägen framåt och utgör ett inspel för nästkommande kommission att ta vidare som lagförslag för att inkludera 2040-målet i den europeiska klimatlagen.

Meddelandet innehåller inga konkreta detaljer om kommande klimatramverk som ska genomföra 2040-målet. Kommissionens ordförande Ursula von der Leyen har aviserat att det nya kollegiet kommer att stå fast vid sin rekommendation och lägga fram det som ett förslag till ändring av den europeiska klimatlagen tidigt 2025.

Som bilaga till meddelandet finns en omfattande konsekvensanalys där kommissionen analyserar i huvudsak tre alternativ: (1) en linjär målbana mellan 2030 och 2050 (resulterar i upp till 80 procent nettominusning till 2040), (2) en förlängning av minusningstakten som skulle följa av en oförändrad fortsättning av beslutad lagstiftning inom 55-procentpaketet (resulterar i 85–90 procent nettominusning till 2040), och (3) en målbana med 90–95 procent minusning, i enlighet med den rekommendation som EU:s klimatpolitiska råd har tagit fram. Alla tre scenarier innebär att EU når nettonollutsläpp 2050, men med olika nivåer av kumulativa utsläpp. Kommissionen rekommenderar ett mål i det lägre spannet av målbana (3), med motiveringen att det är det mål som skulle ge EU bäst möjlighet att uppfylla sina åtaganden under Parisavtalet, samtidigt som det skapar en samhällsekonomiskt effektiv bana mot klimatneutralitet 2050.

Vid miljöråden den 25 mars respektive 17 juni i år hölls åsiktsutbyten om kommissionens meddelande. Meddelandet har också diskuterats i rådsarbetsgrupp vid ett tiotal tillfällen.

Till rådsmötet den 17 december har det ungerska ordförandeskapet aviserat en riktlinjedebatt.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen stödjer som utgångspunkt kommissionens rekommendation och anser att EU ska anta ett mål som innebär att nettoutsläppen minskar med 90 procent till 2040, jämfört med 1990. Stödet för den rekommenderade målnivån förutsätter att dess genomförandet bedöms vara realistiskt. Det ramverk som ska genomföra målnivån måste därför omfatta följande delar.

För det första menar regeringen att EU:s mål om nettonollutsläpp förutsätter att samtliga medlemsstater når nettonollutsläpp senast 2050. Regeringen anser därför att varje medlemsstats bidrag till det gemensamma 2040-målet måste överensstämja med en målbana som innebär att alla medlemsstater uppnår klimatneutralitet senast 2050. Regeringen kan inte acceptera att

länder som når nettonollutsläpp måste kompensera för andra medlemsstater som inte når klimatneutralitet 2050.

För det andra menar regeringen att EU för att uppnå målet inte kan förlita sig på svåruppnåeliga åtaganden för nettoupptaget i LULUCF-sektorn, som präglas av osäkerheter i metod och uppföljning samt naturliga variationer och begränsad möjlighet att på kort sikt påverka genom åtgärder. Regeringen bedömer att ett aktivt skogsbruk med hög tillväxt och användning av produkter från förnybar råvara bedöms ge högsta långsiktiga klimatnytta. För att uppnå målet bör EU fokusera på faktiska utsläppsminskningar och varaktiga upptag av koldioxid genom infångning och lagring. Ramverket bör beakta bioekonomins centrala roll i klimatomställningen och skapa förutsättningar för en långsiktigt ökad och hållbar produktion av livsmedel, fossilfria material och bioenergi från jord- och skogsbruket. Ramverket behöver utformas för att bättre främja ökad substitution genom en hållbar och växande bioekonomi. Därtill behöver det kommande lagstiftningsarbetet utformas på ett sätt som inte snedvrider konkurrensen på livsmedelsmarknaden, skapar läckage av utsläpp eller hämmar livsmedelsproduktionen.

För det tredje anser regeringen att systemen för handel med utsläppsrätter fortsatt behöver vara huvudspåret för och i centrum av EU:s klimatarbete, och breddas för att inkludera fler verksamheter med fossila utsläpp. Det kommande klimatramverket behöver ha en kostnadseffektiv ansats. Regeringen anser att dagens system med nationella åtaganden enligt ansvarsfördelningsförordningen ska upphöra efter 2030, eftersom systemet motverkar en kostnadseffektiv omställning i Unionen. Insatser ska göras där vi får mest utsläppsminskningar för pengarna. En harmoniserad prissättning av utsläpp på EU-nivå ger möjlighet för aktörerna att välja de mest effektiva lösningarna, inklusive att ta fram nya sätt att arbeta och ny teknik.

För det fjärde menar regeringen att incitament behöver skapas för permanenta negativa utsläpp inom post 2030-ramverket, på ett sätt som inte leder till att medlemsstater som har stor potential till permanenta negativa utsläpp eller redan har kommit långt i utbyggnaden av tekniker för permanenta negativa utsläpp missgynnas. Tekniker för permanenta negativa utsläpp kommer att vara viktiga för att genomföra EU:s kommande 2040-klimatmål.

För det femte menar regeringen att ökat fokus på konkurrenskraft innebär att nya klimatmål måste kombineras med teknikneutral energipolitik där alla fossilfria alternativ, inklusive kärnkraft, ingår och att politiken fokuserar på utfasningen av fossila bränslen och minskad detaljreglering av lösningarna. Teknikutveckling och en storskalig expansion av fossilfri el är en förutsättning för omställningen i EU och Sverige.

Det rådande politiska omvärldsläget gör att allt högre krav ställs på ett europeiskt ledarskap i klimatomställningen om Parisavtalets mål ska kunna uppnås. Sverige bör verka för att EU genom det nya nationellt fastställda bidraget (NDC) som ska lämnas in 2025 under Parisavtalet visar ledarskap genom att visa hur grön omställning kombineras med ökad konkurrenskraft och därigenom påverka andra stora utsläppare att göra mer, med utgångspunkt i kommissionens rekommenderade målnivå.

Regeringen anser att EU bör utröna möjligheterna att nyttja samarbeten inom Parisavtalets artikel 6 för att uppnå klimatmålen. Sådana samarbeten kan stödja klimatomställning i utvecklingsländer, bidra till globalt minskade utsläpp och främja privata investeringar i klimatåtgärder samt bidra till en kostnadseffektiv uppfyllelse av EU:s klimatmål.

Ett mål om att minska nettoutsläppen med 90 procent till 2040, jämfört med 1990, innebär enligt kommissionens konsekvensanalys en samhällsekonomiskt effektiv bana mot EU:s långsiktiga mål. Regeringen bedömer med ovan nämnda reservationer att detta mål ökar förutsättningarna att nå det nationella netto-noll-målet till 2045 på ett kostnadseffektivt sätt. Vidare utgör det rekommenderade målet en drivkraft att ta vara på outnyttjad potential för cirkulär ekonomi inom industrin, vars åtgärder bidrar till både utsläppsminskningar, konkurrenskraft och minskad sårbarhet.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Överläggning i miljö- och jordbruksutskottet har hållits den 21 mars 2024. Information i miljö- och jordbruksutskottet har getts den 13 juni 2024. Samråd med EU-nämnden har hållits den 22 mars och den 14 juni 2024.

Fortsatt behandling av ärendet: Kommissionens ordförande Ursula von der Leyen har aviserat att det nya kollegiet kommer att stå fast vid sin rekommendation om 90 procent nettominskning till 2040 jämfört med 1990,

och lägga fram det som ett förslag till ändring av den europeiska klimatlagen tidigt 2025.

Faktapromemoria: 2023/2024:FPM48.

6. Övrig fråga:

6.1 Rapportering från internationella möten

1. The 29th Conference of the Parties (COP 29) to the United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC)
(Baku, Azerbaijan, 11-22 November 2024)
2. Convention on Biological Diversity (CBD)
(Cali, Colombia, 21 October-1 November 2024)
 - COP 16 to the CBD
 - COP-MOP 11 serving as the Meeting of the Parties to the Cartagena Protocol on Biosafety
 - COP-MOP 4 serving as the Meeting of the Parties to the Nagoya Protocol on Access and Benefit Sharing
3. The 5th session of the Intergovernmental Negotiating Committee to Develop an International Legally Binding Instrument on Plastic Pollution (INC-5)
(Busan, Republic of Korea, 25 November-1 December 2024)
4. The 16th Conference of the Parties to the Convention on Combating Desertification (UNCCD COP 16)
(Riyadh, Saudi Arabia, 2-13 December 2024)

Information från ordförandeskapet och Kommissionen

6.2 Revidering av Reach-förordningen

Vilken typ av behandling förväntas i rådet:

Övrig fråga

Ansvarigt statsråd:

Romina Pourmokthari.

Förslagets innehåll:

SE har tagit initiativ till och förberett en övrig fråga (AOB-punkt) för miljørådet om revideringen av Reach. Miljöministrarna från DK, FI och LU, med stöd av NO, står formellt bakom den övriga frågan och dessa länder har gemensamt tagit fram ett bakgrundsdokument. Syftet är att uppmana KOM att ta fram ett förslag till revidering av Reach-förordningen som ligger i linje med SE:s föreslagna ståndpunkt (se nedan), samt skapa stöd inom rådet för detta. Förslaget förväntas läggas fram under 2025. Ambitionen är att särskilt belysa viktiga delar som medlemsländerna bakom den övriga frågan vill se i den reviderade förordningen.

Fler likasinnade länder har visat intresse för den övriga frågan men kan av olika anledningar inte formellt stå bakom initiativet. Det finns dock möjlighet för de MS som kan ge stöd till delar av de budskap som lyfts fram i underlaget till den övriga frågan att lyfta detta under miljørådsmötet. På så vis kan KOM ges ett koordinerat budskap.

När EU:s miljöministrar diskuterade EU:s kemikaliestrategi för hållbarhet vid miljørådet den 14 oktober kunde det konstateras att de flesta MS anser att åtagandena i kemikaliestrategin från 2020 fortfarande är relevanta. Många MS liksom KOM ser det som prioriterat att Reach-förordningen ska revideras för att skapa ett förenklat regelverk samt ge ett bättre skydd för hälsa och miljö.

Förslag till svensk ståndpunkt:

SE vill understryka vikten av att så snart som möjligt lägga fram ett förslag till en reviderad Reach-förordning. Revideringen bör leda till förenkling, effektivisering och stärkt konkurrenskraft samtidigt som skyddet för hälsa och miljö stärks, samt vara i linje med EU:s kemikaliestrategi.

De skadligaste ämnena behöver skyndsamt och systematiskt fasas ut ur produkter för att skydda människor och miljö, samt möjliggöra giftfria kretslopp av material och produkter i en cirkulär ekonomi. En utfasning av de skadligaste ämnena gynnar de företag som satsar på innovation och som ligger i framkant när det gäller att ställa om till säkra och hållbara kemikalier.

Andra delar SE vill se i revideringen är bl.a. stärkta informationskrav för t.ex. hormonstörande ämnen, hantering av kombinationseffekter, hantering av risker med polymerer, en reformerad tillståndprocess, stärkt tillsyn och

skärpta regler för importerade varor för att ge jämnare konkurrensvillkor samt en hållbarare finansieringsmodell för Europeiska kemikaliemyndigheten. SE är också positiva till exportförbud för ämnen som är förbjudna i EU.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

-

Fortsatt behandling av ärendet:

EU-kommissionen har aviserat att de kommer lägga fram ett förslag till revidering av Reach under 2025 som del av ett Kemikalieindustripaket.

Faktapromemoria: